

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sžf/54/2013
Identifikačné číslo spisu:	7012201468
Dátum vydania rozhodnutia:	18.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7012201468.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu AGROBARA, s.r.o., so sídlom 076 32 Bara č. 69, zastúpeného JUDr. Martinou Gombosovou, advokátkou, so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom Vázovova 2, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 020501/1/1179519/2012/5098 zo dňa 24. septembra 2012, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18. apríla 2013, č. k. 6S/354/2012-20, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18. apríla 2013, č. k. 6S/354/2012-20, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým uznesením č. k. 6S/354/2012-20 zo dňa 18. apríla 2013 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca dňa 17. decembra 2012 podal žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného zo dňa 24. septembra 2012, ktorým ako odvolací orgán potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice, dodatočný platobný výmer č. 9813401/5/1498061/2012 zo dňa 4. júla 2012, ktorým vyrubil žalobcovi ako platiteľovi dane z pridanej hodnoty, rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie september 2008 v sume 50 694,91 €.

Krajský súd poukázal na ustanovenie § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a uviedol, že skúmal, či priznaniu oslobodenia odôvodňujú pomery účastníka. Poukázal na skutočnosť, že súdny poplatok v danom prípade predstavuje sumu 66 € a od 1. októbra 2012 je 70 € podľa Sadzobníka súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, jeho položky 10 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorý poplatok nie je tak vysokým poplatkom, že by žalobca nemohol tento vzhľadom na aj svoj majetok - základné imanie s rozsahom splatenia 663 879 €, ktorý majetok žalobca vlastní ako spoločnosť s ručením obmedzeným podľa obchodného registra, kde je zapísaný s týmto majetkom, pričom na žalobcu do dnešného dňa nebol vyhlásený konkurz a napriek tomu nebol žalobca schopný súdny poplatok zaplatiť. Podľa názoru krajského súdu, je potrebné v danom prípade prihliadať na osobitné postavenie účastníka konania ako právnickej osoby, t. j. podnikateľa v zmysle

Obchodného zákonníka a na charakter konania podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. Podnikanie je treba chápať ako činnosť, pri ktorej podnikateľ podstupuje riziko, že jeho konanie môže viesť k zisku alebo i k strate. Okolnosti, že podnikateľ nie je pri svojej podnikateľskej činnosti úspešný a nedosahuje zisk, že má pohľadávky po lehote splatnosti, alebo že v dôsledku neúspešného podnikania v minulosti sa teraz ocitol v nepriaznivej finančnej situácii, nemôžu byť dôvodmi pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Podnikateľské riziko nie je možné prenášať na štát. Krajský súd v tejto súvislosti ďalej poukázal na to, že ak ide o okolnosti, ktoré sú dané takmer vo všetkých konaniach, v ktorých vystupujú ako účastníci konania podnikatelia vykazujúci stratu namiesto zisku, ako jedného zo základných pojmových znakov podnikania, tak pokiaľ by zákonodarca okolnostiam takejto povahy pripisoval význam z hľadiska oslobodenia od platenia súdneho poplatku, vyjadril by to legislatívne zaradením týchto konaní, či takýchto účastníkov do ustanovení, ktoré upravujú vecné alebo osobné oslobodenie od súdneho poplatku v § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Ako však vyplýva z obsahu právnej normy ustanovenej v § 4 ods. 1, 2 zákonodarca týmto okolnostiam neprpisuje naznačený význam. Pomery žalobcu ako právnickej osoby by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov, pokiaľ by sa dostal do ťaživej finančnej situácie z dôvodov, ktoré by neboli v príčinnej súvislosti s jeho podnikaním, napr. z dôvodu vyššej moci a poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžf/48/2011. Ďalej krajský súd uviedol, že žalobca je právnickou osobou a ako právnická osoba vznikol za účelom podnikania. Riziko neúspechu žalobcu, ktoré z podnikateľskej činnosti pre žalobcu plyní, nemôže preto znášať štát. Pokiaľ by tomu tak nebolo, tak potom by podnikateľské riziko každého podnikateľa prechádzalo na štát, keďže súdne poplatky sú príjmom štátneho rozpočtu, čo je neprípustné, pretože každý podnikateľ podniká na vlastnú zodpovednosť (§ 2 ods. 1 Obchodného zákonníka).

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutie zmenil a priznal mu oslobodenie od súdnych poplatkov. V dôvodoch odvolania poukázal na skutočnosť, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s Mikulášom Y. a že v septembri 2009 sa u subjektov personálne prepojených s H. Y. vykonávalo viac ako 300 daňových kontrol a ďalšie kontroly sa otvárali a že v dôsledku týchto skutočností sú tieto personálne prepojené spoločnosti účastníkmi niekoľko desiatok až stovák súdnych sporov. Podľa informácií, ktorými disponuje žalobca ani jedna zo súdnych vecí nebola právoplatne ukončená v neprospech daňových subjektov. V dôsledku uvedených súdnych sporov sa tieto spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobca nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohla spoločnosť voľne disponovať a taktiež nemá žalobca žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať. V tejto súvislosti sa žalobca nestotožňuje s odôvodnením prvostupňového súdu, že by tieto okolnosti boli pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobcovi súdny poplatok uhradiť, t.j. pomery žalobcu oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Výška súdneho poplatku nepredstavuje síce príliš vysokú čiastku, avšak spoločnosti personálne prepojené s H. Y. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené predstavujú až niekoľko desiatok tisíc eur. Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobca je podnikateľom a že došlo by tým k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát nemá oporu ani v súčasnej právnej praxi a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a poukázal na rozsudky sp. zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008, 5Obo/129/2008 zo dňa 30. júla 2009. Tiež poukázal na uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/39/2012 - 135, ktorým priznal žalobcovi-podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov z obdobných dôvodov ako uvádza teraz žalobca. Žalobca taktiež nesúhlasí s tvrdením krajského súdu, že nepreukázal tvrdené skutočnosti, pretože krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne prepojenými s H. Y. Krajský súd žalobcu ani nevyzval na doplnenie žiadnych dôkazov a nevykonal žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.) preskúmal uznesenie krajského súdu podľa § 212 ods. 1 O.s.p., prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p., a dospel k záveru, že uznesenie krajského súdu

nevychádza z dostatočných skutkových zistení a to z nasledovných dôvodov :

Odvolací súd z predloženého spisového materiálu zistil, že žalobca v predmetnej veci požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov podaním doručeným Krajskému súdu v Košiciach s odôvodnením, že žalobca ako obchodná spoločnosť sa nachádza v zlej finančnej situácii, nie je schopný plniť si záväzky a ani súdny poplatok v stanovenej výške nie je schopný uhradiť a, keď odpadnú dôvody na oslobodenie, tak súdny poplatok uhradí.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (piata časť, prvá hlava, § 244 ods. 1 O.s.p.).

Pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona (§ 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Podľa § 250ja ods. 7 Občianskeho súdneho poriadku ak Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje ako odvolací súd v obdobnej veci, aká už bola predmetom konania pred odvolacím súdom, môže v odôvodnení poukázať už len na podobné rozhodnutie, ktorého celý text v odôvodnení uvedie.

V konaní, vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 5Sžf/55/2013, išlo o obdobnú vec ako je predmetom konania vedeného pod sp. zn. 2Sžf/54/2013. Predmetom odvolacieho konania pred najvyšším súdom bolo rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach o nevyhovení žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov. Skutkové okolnosti, právne posúdenie veci krajským súdom, ako aj argumentácia žalobcu v odvolaní, sú v oboch veciach prejednávaných pred najvyšším súdom rovnaké.

Najvyšší súd preto poukazuje na dôvody uvedené v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/55/2013 z 18. júna 2013, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožňuje a zároveň v súlade s ustanovením § 250ja ods. 7 O.s.p. uvádza text jeho odôvodnenia nasledovne:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa sa žalobou podanou na krajskom súde dňa 19. decembra 2011 domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100307/1/1222948/2012 z 22. októbra 2012, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice č. 9818301/1633/2012 z 24. februára 2012, ktorým bol za zdaňovacie obdobie august 2010 nepriznal žalobkyni nadmerný daňový odpočet v sume 35 317,20 € a určil mu za toto zdaňovacie obdobie daňovú povinnosť v sume 46 762,80 €.

Krajský súd výzvou z 2. januára 2013 uložil žalobkyni, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok v sume 66 € podľa položky č. 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.

Žalobkyňa súdny poplatok nezaplatila ani po urgencii krajského súdu z 5. februára 2013 a dňa 19. februára 2013 doručila súdu faxové podania označené ako „Odvolanie proti uzneseniu o zastavení súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku“, osobne doplnené dňa 21. februára 2013, ktoré podaním z 19. marca 2013 opravila na „Návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov“ poukazujúc na nedostatok finančných prostriedkov a množstvo sporov, ktoré vedie voči žalovanému.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v

tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákondarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 O.s.p. je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky, a to nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, ako i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto hodnotí súd z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Z obsahu spisového materiálu najvyšší súd zistil, že krajský súd vôbec neskúmal majetkové pomery žalobkyne za účelom zistenia, či boli splnené podmienky pre priznanie individuálneho oslobodenia od súdnych poplatkov a iba s prihliadnutím na výšku súdneho poplatku a na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom a že riziko neúspechu žalobkyne, ktoré z podnikateľskej činnosti pre ňu plyní nemôže znášať štát, dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Ako vyplýva z obsahu spisu, krajský súd teda žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, napriek tomu, že nemal k dispozícii žiadne žalobkyňou doložené doklady.

Podľa § 43 ods. 1 veta prvá a druhá O.s.p. (v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

V predmetnej veci, pokiaľ žalobkyňa nepredložila žiadne doklady na podporu svojich tvrdení uvádzaných v návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov, mal krajský súd žalobkyňu vyzvať na doplnenie neúplného podania. Ak tak nepostupoval, porušením uvedeného ustanovenia zákona žalobkyni odňal právo konať pred súdom, keď jej neumožnil vytýkaný nedostatok návrhu odstrániť a majetkové pomery ako aj počet ňou vedených súdnych konaní deklarovať.

Bez opomenutia nemožno nechať tiež skutočnosť, že v čase rozhodnutia krajského súdu bolo v účinnosti ustanovenie § 138 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v platnom znení, v zmysle ktorého pomery účastníka musia byť dokladované vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle.

I keď sa možno stotožniť s názorom krajského súdu ohľadom postavenia žalobkyne ako právnickej osoby - podnikateľa, ako aj jeho názorom na výšku súdneho poplatku za žalobu, osobitné okolnosti daného prípadu nebolo možné ponechať bez povšimnutia. Treba súhlasiť s názorom, že žalobkyňa ako právnická osoba vznikla za účelom podnikania. Každý podnikateľský subjekt, ktorý vykonáva

podnikateľskú činnosť, musí tiež počítať s finančnými prostriedkami, ktoré bude mať, či už na uplatňovanie alebo bránenie práva v občianskom súdnom konaní a nedostatok finančných prostriedkov žalobkyne (právnickej osoby) nemôže byť sám osebe dôvodom na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Majetkové pomery žalobkyne je však potrebné zisťovať z daňových priznaní a výpisov z bankových účtov, ktoré žalobkyňa súdu nepredložila a ktoré si ale krajský súd od žalobkyne ani nevyžiadal. Pritom ako je už uvedené vyššie, nemožno opomenúť ani počet súdnych konaní, ktoré žalobkyňa proti žalovanému vedie, čo takisto musí preukázať žalobkyňa.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, nakoľko až po zistení majetkových pomerov žalobkyne a okolností majúcich vplyv na násobok sumy súdneho poplatku bude možné o návrhu žalobkyne na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov vecne správne rozhodnúť."

Vzhľadom k tomu, že posúdenie dôvodnosti odvolania žalobcu proti uzneseniu o nevyhovení žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov je v prejednávanej veci rovnaké ako v citovanom uznesení, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S/354/2012-20 z 18. apríla 2013 podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.